

Závěrečná doporučení

Michaela Marksová-Tominová

Pro podporu rodin je velmi důležité, aby nabídka služeb péče o děti (včetně dětí do tří let) byla co nejširší a rodiče si tak mohli vybrat podle svých individuálních potřeb. Nežijeme ale v ideálním světě: výběr rodičů není limitován pouze jejich představami, ale také skutečností - například jejich ekonomickou silou, místem bydliště či dopravní obslužností.

Vzhledem ke stavu veřejných rozpočtů je vysoce pravděpodobné, že rodičovská dovolená se bude v budoucnu nadále zkracovat, respektive že rodičovský příspěvek nebude valorizován, a tak bude částka „základní rychlosti“ 7.600,- brzy neúnosně malá (nemluvě o částce „nejpomalejší“, 3.800,-). Lze tedy očekávat, že požadavky na využití služeb denní péče o děti do tří let v nejbližších letech vzrostou.

Je nepochybně užitečné umožnit legální fungování alternativních služeb péče o děti do tří let, které jsou zmiňovány v úvodu. Nicméně fakt, že je někdo matka, nevypovídá o kvalitě péče, kterou je schopna poskytovat svému vlastnímu dítěti, natož dítěti cizímu; zakládání firemních (mikro)jeslí a školek si budou moci dovolit jen velké a bohaté firmy. Dá se proto předpokládat, že instituty vzájemné rodičovské výpomoci, denní matky a firemní zařízení nadále zůstanou spíše početně méně zastoupenou alternativou.

Pokud je pro stát podpora rodin skutečnou prioritou, pak nesmí rezignovat na služby veřejné. Naopak: ty by měly být základem těchto služeb. Úroveň péče v obecních jeselských zařízeních, která v současné době ještě existují, je na velmi vysoké úrovni. Představa jeslí jako jakýchsi velkokapacitních kojeneckých ústavů dávno neplatí; počet míst v jeslích začal klesat již v 80. letech minulého století, neboť dětské kolektivy se začaly zmenšovat.

Jesle jako zařízení veřejná by také měla být finančně dostupná všem rodičům, kteří o takovou službu mají zájem. Jak vyplývá z dat zveřejněných v této publikaci, soukromé jesle jsou velmi drahou záležitostí a ceny v některých dosahují nákladů na individuální péči v rodině (chůvu). Pro obce je ovšem nesmírně finančně náročné jeselská zařízení financovat: narozdíl od školek totiž na jesle nedostávají vůbec žádnou podporu od státu. Také pro rodiče je z důvodu současného nastavení systému nevhodné jesle využívat. Výrok, že „zájem o jesle je dnes minimální“, tedy neříká celou pravdu; ty rodiče, kteří se pro využívání jeslí rozhodnou, stát jednoznačně diskriminuje.

Jsme přesvědčeni, že veřejná zařízení by měla tvořit pomyslnou páteř služeb péče o děti do tří let. Proto navrhuje zavést taková opatření, která je nebudou znevýhodňovat ve srovnání s jinými typy péče. Dáváme ke zvážení následující konkrétní návrhy:

- Zavést systém financování jeslí podobný systému financování mateřských školek (například po vzoru Francie, kde hradí 60% nákladů stát, 20% obec a 20% rodiče).
- Změnit podmínky nároku na rodičovský příspěvek směrem k větší flexibilitě, tak, aby byl rodičům umožněn větší výběr způsobu péče o děti (mimo jiné zrušení podmínky „5x do měsíce a dost“).
- Zavést výši plateb za jesle podle příjmu rodiny (např. 5%).

- Motivovat pracovníky a pracovnice jeslí, resp. příslušných institucí, které jesle spravují, a příslušné obce, aby aktivně hledali další zdroje financování (sponzoři, EU fondy).
- Přesvědčit pracovníky a pracovnice jeslí, resp. příslušných institucí, které jesle spravují, a příslušné obce, aby služby péče o děti do tří let zahrnuli do komunitních plánů a aby především udělali v dané lokalitě průzkum potřeb rodičů těchto dětí.
- Přeradit jesle z gesce ministerstva zdravotnictví do gesce jiného resortu (např. ministerstva práce a sociálních věcí; řešením však není jen jednoduše jesle vyškrtnout ze seznamu „zvláštních zdravotnických zařízení“, o což se ministerstvo zdravotnictví již jednou pokusilo v roce 2004).
- Vypracovat moderní standardy kvality jeslí, resp. denní péče o děti do 3 let (je možno se inspirovat mimo jiné standardy kvality pro sociální služby).